

Schippers van weleer

Door Corine Nijenhuis

Hendrik Klos (89) Schipper 1954-2000

Henk Klos was vanaf zijn trouwen zetschipper. Dat was te wijten aan zijn vader. Die had in 1926 een klipperaak gekocht, voor 6000 gulden. Drie jaar later zag hij collega's op splinternieuwe spitsen varen, gemotoriseerd en al, gekocht voor de helft van dat bedrag. Wat hem betreft stond scheepsbezit daarna voor misère, hij adviseerde Henk er niet aan te beginnen. Met als gevolg dat die de voltallige vloot van zand- en baggerbedrijf Fernhout heeft bevaren: 'Op één na dan.'

Het schippersbestaan van het geslacht Klos begint in de turf. Opa had een houten praam die regelmatig lek ging. 'Bij het laaien sliep hij met zijn voeten in de hel.' Zo schrok hij wakker van het lekwater. Om de lekken te dichtten, trok hij er een zak turfmolm langs en dat was dat. Vader Klos voer zijn stalen klipperaak ook onder zeil. Het duurde jaren voordat hij een zijschroef kon kopen van het geld dat zijn schoonvader hem leende. Niet dat hij het zeil afzwoer: 'Mijn vader deed de Dedemsvaart met de fok achter de mast.' Henk bleef tot zijn achtste aan boord, toen ging hij naar school. Hij mocht na de eerste klas direct

door naar de derde: 'Ik mag het niet zeggen, maar ik was een denderende leerling!' Hij was ook handig. Een technische opleiding leek aannemelijk. Maar ja, toen kwam de oorlog.

Zijschroef

Over die oorlog is hij niet negatief: 'We ben d'r goed doorheen gelopen.' De klipperaak werd haast direct geconfisqueerd. Ze moest als munitie-opslagschip dienen, maar het ruim bleek te vochtig. In 1944 volgde een tweede vordering. Het gebeurde in de Zwartsluis, ze hadden juist boomstammetjes geladen. Een passerende Duitser zag het schip vanaf de brug. De rest van de oorlog bracht de klipperaak in Duitsland door, volgens Henk veiliger dan in eigen land. 'Als de vliegtuigen de kust naderden klonk half-alarm en werd de vlag langs het kanaal halfstok gehangen. Bij vol-alarm lag de sleep veilig.' Net getrouwd stapte Henk als zetschipper op de Peelaak Volharding. Voor een betonfabriek in Hoogeveen. Niet zijn eerste keus: 'Maar zonder papieren kreeg ik geen scheepje onder de kont.' De Peelaak had een linksdraaiend stuurwiel, maar dat maakte voor Henks vrouw niet uit: 'Die had amper water gezien.' Bij hun eerste tocht moest ze de zijschroef ophalen voor de brug, maar raakte de kluts kwijt. Henk vond haar op de luikenkap, op haar kont. 'Schipperetje, schipperetje', riepen

de werkmannen op de kant, 'doe wat voorzichtig met je vrouwtje!' Vanaf toen stond zijn vrouw achter het stuurrad en hij voorop.

Onslag

Na de Peelaak voer hij met de klipper van een neef. Hij verhuurde zich per dag aan Fernhout. Hetzelfde deed hij met een Hageenaar, maar 'die werd me onder de kont vandaan verkocht.' Door neefjes van de intussen overleden eigenaar. 'Twee van die jonge knuls.' Henk moest maar direct van boord. Hij vond een huisje aan de wal en ging varen voor Fernhout die hem al snel had benaderd.

Na acht jaar werd hij ontslagen. Collega's stookten dat Henk op vrijdagmiddag al van boord ging, terwijl er nog moest worden ge-

lost. Dat hij al leeg was, hadden ze gemist: 'Terwijl zij sliepen, waren wij gewoon doorgedaan.' Henk voer uiteindelijk door tot zijn 72ste. Op een zandmolen en een bunkerschip. Toen was hij wel klaar. Al heeft hij nog steeds zijn principes als het over varen gaat. 'Op de beurs in Rotterdam had je van die runners die met reises leurden. Eentje had een reis naar Wamberg. Hij noemde een prijs. Ik zei: met twee dagen zitten op de bank verdien ik meer dan met die reis. Die man zei: maar een schip moet varen. Nee, zei ik: een schip moet wat opbrengen.'

Kent u iemand die beslist niet in deze serie mag ontbreken? Neem dan contact op met de redactie, of mail naar corine.nijenhuis@planet.nl

Schrijfster en beeldend kunstenaar Corine Nijenhuis schreef onder meer de non-fictie roman 'Een vrouw van staal', waarin zij niet alleen de geschiedenis van haar eigen varende woonschip, maar ook die van de Nederlandse binnenvaart van 1901 tot nu vastlegde. Ontmoetingen met oud-schippers tijdens lezingen naar aanleiding van dit boek, leverden een serie nieuwe verhalen op, die tweewekelijks in Schuttevaer verschijnen.

www.corinenijenhuis.com

De Peelaak Volharding, waarop Henk Klos na de oorlog als zetschipper voer voor een betonfabriek in Hoogeveen.
(Fotocollectie familie Klos)